

19-28.XI 2020.
SUSRETI СУСРЕТИ
XXXVII
ПОЗОРИШТА/POZORIŠTA/KAZALIŠTA
BRČKO DISTRIKT BiH БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ

BILTEN
БИЛТЕН

Pozorište i mi: nastanak teatra, položaj glumca, nestanak čovjeka!

POZORIŠTE I MI U VREMENU KRIZE – NESTANAK TEATRA, POLOŽAJ GLUMCA, NESTANAK ČOVJEKA

Za prostor slobode i čovjeka teatar se boriti inscenacijama svakidašnjosti koja nedvosmisleno pogađa sve: kazalište kao instituciju, glumce i samog čovjeka. Prostor slobode kroz koji se takva stanja rješavaju se ne pronalazi, već se pravi. Kroz teatarski čin koji ne čeka priliku(e) da ih rješava, nego ih kreira. Sloboda za koju se vrijedi boriti u sudaru sa pošastima suvremenog doba ne može biti uzaludna. Naprotiv, takav napor je opravdan u svakom pogledu. A kroz kazališni čin, u predstavama koje će biti vidjene na XXXVII Susretima pozorišta/kazališta je realna i moguća.

Vrijeme u kome se održavaju Susreti, druge decenije trećeg milenija, vrijeme je u kome teatri, glumci i svi ostali ljudi žive sa puno straha. Zabrinutost za egzistenciju svih aktera koji se pominju u poruci Festivala se najbolje rješavaju i prevazilaze hrabrim i moćnom predstavama, sa ispoljenim stavom o svemu tome. A svi oni sa stavom su na pravoj strani koja uvijek širi prostor slobode. Brčko je grad teatra, upravo zato.

*Konzultantsko vijeće
XXXVII Susreta pozorišta/kazališta Brčko distrikta BiH*

DRAMSKO SPISATELJSTVO POVIJESNOG TRAJANJA

Piše: Srdjan Vukadinović

Dokumentarni karakter kazališnog trajanja postignut je u okviru XXXVII Susreta pozorišta/kazališta i kroz prikaz spisateljskog djelovanja začetnika bošnjačkog preporoda (Bašagić, Mešić, Dubravić), zatim romansijera tanane duše (Pekić) ili pisca evropske kulture i balkanske zaostalosti (Selenić), kao i hroničara BH povijesti (Jančić).

Druge decenije trećeg milenijuma, kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta, su tri jubileja autora koji su začetnici bošnjačkog preporoda, odnosno razvoja duhovnosti pomenutog ambijenta i početnih djela kao spisatelji, u oblasti kazališne umjetnosti. Vijek i po je od rođenja **Safvet-bega Bašagića** i 140 godina **Husejna Dubravića Đoga**. Takođe, sedam ipo decenija je od smrti **Adem-age Mešića**, odnosno od godine kada je netragom nestao.

Safvet-beg Bašagić je objavio religiozni ep „Mevlud“ (1924), spjev u slavu Muhamedova rođenja. Napisao je i tri drame u stihovima, od kojih su dvije dovršene: „Abdullah paša“, dramski spjev iz 18. stoljeća (1900) i „Pod

Ozijom“ ili „Krvava nagrada“, dramski spjev iz 16. stoljeća (1905).

Adem-ag-a Mešiće je bio kulturni mecena, a napisao je više članaka i brošura („Namet na vilajet“ i dr.), te dramu „Carevićev rob“ (prerađenu u „Ismet i Almera“).

Husejn Dubravić Đogo je prvu crticu objavio 1900. godine. Pisao je pjesme, humoreske i komedije, objavljivane mahom po časopisima. Javnosti je uglavnom bio poznat kao komediograf.

Sva tri autora, kao začetnici bošnjačkog preporodnog perioda, su pisci mentaliteta, običaja i tradicije koji su svojim djelom odigrali značajnu ulogu u razdoblju na razmeđu dva vijeka.

U godini kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta (2020), navršava se 90 godina od rođenja **Borislava Pekića**, dramatičara tanane duše u vremenu čuda. Djelo ovog dramskog pisca i romanopisa je „zlatno runo“ književnosti u vremernu čuda, kako je i naziv jednog njegovog grandioznog djela. U svojim djelima koja su doživjela svoju inscenaciju ovaj autor nije ravnodušan

ni prema zlatnom runu, kao ni prema vremenu čuda, koja se upravo žive u drugoj deceniji trećeg milenijuma. Ovaj dramski pisac, romansijer, filmski scenarista i akademik spada u red najznačajnijih južnoslovenskih književnika 20. vijeka.

Najpoznatija djela Borislava Pekića su: „Bjesnilo”, „Zlatno runo”, „Kako upokojiti vampira”, „Odbrana i posljednji dani”, „Vrijeme čuda” i „Atlantida”. Film „Dan četrnaesti” je rađen prema filmskom scenariju Borislava Pekića, a predstavljen je na Kanskom filmskom festivalu, 1961. godine.

Uživa Borislav Pekić status zanimljivog pozorišnog pisca, a najpoznatiji je njegov pozorišni komad „Cincri” iz 1979. godine. Zasnovan je na četvrtom tomu djela „Zlatno runo”, a izvođen je veliki broj puta. Svoju jako uspješnu karijeru propraćenu nagradama Pekić nastavlja komadima „Stepenik” i „Kako zaboraviti gospodina Martina”. Mnoge svoje romane Pekić je adaptirao za film. Isto tako, uradio je preko dvadeset scenarija za filmove. Film „Vrijeme čuda” je predstavljen na filmskom festivalu u Kanu 1991. godine.

Pekićeva djela prevedena su njemački, engleski, italijanski, francuski, holandski, španski, češki, poljski, mađarski, slovački, retoromanski, rumunski, slovenački, makedonski, grčki, albanski, ukrajinski i švedski jezik.

Dvadesete godine trećeg milenijuma, kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta je dvadeset i pet godina od smrti **Slobodana Selenića**, dramskog autora na razmeđu epoha. Okom prefinjenog društvenog kritičara sagledava jednu epohu koja nadolazi poslije Drugog svjetskog rata, i u kojoj on sazrijeva kao čovjek i kao autor. Pojave u društvu sagledava iz ugla smjenjivosti slabijih snažnijima. Kulturološke i ideološke razlike su teme koje Selenić provlači i kritikuje kroz svoja dramska djela i čitaocu navodi na razmišljanje, te ih ne ostavlja ravnodušnim. Kao kritičar teži objektivno da sagleda predmet kritike čiji je cilj napredak i edukacija. Kroz svoja djela promoviše građansko društvo. Bio je pi-

sac velikih tema koje su izazivale tektonske poremećaje i još veći vizionar.

Bavio se pisanjem drama, romana, prevodenjem i kritikom. Iako se za pisanje odlučuje kasno, tek u trideset petoj godini u dramskom spisateljstvu zauzima značajno mjesto u južnoslovenskoj dramologiji.

Objavio je veliki broj romana, tri drame i nekoliko djela pozorišne kritike.

Kao pisac drama Slobodan Selenić je slovio za izuzetnog autora. Za života je napisao tri drame. Drame su mu zapravo preslikani romani iste tematike, jednakog viđenja društva i dramske realnosti jedne epohe.

U godini (2020) kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta, je 65 godina od rođenja **Miroslava Jančića** dramskog hroničara bosanskohercegovačke povijesti. Angažovani tekst vrsnog intelektualca, kakav je Jančić i bio, svojom intrigantnošću uvijek izaziva pažnju onih koji ga čitaju ili gledaju uprizorenog na sceni.

U književni život ulazi polovinom 60-ih godina XX vijeka. Objavio je više romana, među kojima su: „Tvrtko“, „Crni sine“, „Svitac“, „Kako sam izdao nacionalnu stvar“ i „Poslednji ambasador“. Djela su mu prevedena na ruski, češki, poljski, slovenački i engleski jezik.

Težište njegovog spisateljskog opusa je dramsko stvaralaštvo, za koje je i najviše nagrađivan. Njegove drame „Bosanski kralj“, „Kolo“, „Ko živ, ko mrtav“ i „Bundžije“ su najviše izvođene. Napisao je i scenario za film „Pismo, glava“, kao i baletsku predstavu „Satana“.

Koncept pozorišno dokumentarnih prikazanja dramskog spisateljstva regionalnih dimenzija nosi i sadrži u sebi jedan krak u kretanju i razvoju Susreta pozorišta/kazališta, a samim tim i teatarske umjetnosti. Scenski izraz koji su doživjeli dramski predlošci tretiranih autora na južnoslovenskim kazališnim scenama pokazuje stvaralački hod od još neizgrađenih dramoloških formi do savremenog i modernog teatra na lokalnom i regionalnom nivou.

NA MUCI SE POZNAJU JUNACI

Piše: Novak Tanasić

Njegovo Veličanstvo – Glumac, i ove kao i svih godina ranije, daje sve od sebe da iskaže ono što je naum autora i reditelja a snaga i izraz njegove transformacije. Svi igraju kao da je dvorana krcata, s jednakim žarom i zadovoljstvom kao i uvijek jer se na tim daskama najboilje osjećaju i tu im je život osmišljen i ispunjen. A nije im lako. Ni njima ni ovim našim donkihotima u Brčkom koji nisu dozvolili da se u ovo „vrijeme zla“ pozorišna magija susretanja u gradu na Savi pomijera ili odgađa.

U ovoj našoj turbobnoj i turbulentnoj kulturnoj i svakoj zbilji teško se ostaje i opstaje i na mikro i na makro planu (uz ogradu da je za ove uslove makro svaki potez ili korak koji podrazumijeva tzv. „regionalno“ povezivanje i okupljanje!?), Susreti pozorišta u Brčkom su događaj o kome se govori i tek će se, nakon što budu završeni, govoriti. Različito, što je sasvim legitimno i očekuje se, s argumentima i bez njih, pohvalno i uz pokude, afirmativno i napadački- bez milosti, kulturno i nekulturno, ovako i onako – svakako. Javiće se i dohronamjerni, oni koji nešto znaju o događaju i teatru, koji su nešto ispratili na ove godine muguće načine, a „zalajati“ mnogi koji nikada nisu vidjeli bilo kakvo uprizorenje u nekom gradu gdje su zanoćili, ljetovali, zimovali, seminarili i džabalebarili. Čekali su Susrete u Brčkom da (na ličnu muku i ženimo

ubjedivanje zbog svijeta i komšiluka!) odu i odrijemaju većinu predstava a to im, nažalost (njima na radost!) ove godine nije omogućeno jer je virus – sila iznad nas – zatvorio vrata dvorane Doma kulture.

Istina je, Susreti ove godine nemaju onaj stepen uzbudnja i magije koja u novembru obavije grad (od pomame za ulaznicama do proglašenja najboljih), nemaju „širinu“ jer je kapacitet „pluća“ koja neposredno udišu ono što akteri repertoarskog izbora šalju kao čist „kiseonik“ koji napaja duh i usrećuje tijelo, bitno smanjen. Dvorana je gotovo prazna (službena lica i nekoliko novinarskih i repoprterskih izvještača, pozorišnih kritičara, snimatelja i reportera). Naoko – tužna slika. Samo naoko. Radost igre se prati kao u hramu iskrenih vjernika. I prelazi rampu. Ne škripe vrata zakašnjelih koji ulaze ili nezadovoljnih

koji izlaze, nema sijevanja „munja“ s mobilnih telefona ili neizbjegne zvonjave usred predstava kod zaboravnih vlasnika, plača male djece dovedene ili donesene na predstave jer pobogu, mama ne može dozvoliti da susjetka – kona sutra glasno priča kako je sinoć uživala (iako često pojma nema šta su glumac, pisac i reditelj htjeli da kažuu i poruče!). Nema okruglih stolova i razgovora o predstavama, zvaničnih i onih po uglovima foajea i hodnika, susreta izbliza publike i glumaca, reditelja, pisaca. Nema one vreline, sve je, zaista, utegnuto, zvanično, „prohladno“. U toj i takvoj - za Susrete zaista neobičnoj atmosferi – Njegovo Veličanstvo – Glumac, i ove kao i svih godina ranije, daje sve od sebe da iskaže ono što je naum autora i reditelja a snaga i izraz njegove transformacije. Svi igraju kao da je dvorana krcata, s jednakim žarom i zadovoljstvom kao i uvijek jer se na tim daskama najbolje osjećaju i tu im je život osmišljen i ispunjen. A nije im lako. Ni njima ni ovim našim donkihotima u Brčkom koji nisu dozvolili da se u ovo „vrijeme zla“ pozorišna magija susretanja u gradu na Savi pomijera ili odgađa. Svi mi s ove strane rampe, koji imamo priliku vidjeti ovogodišnja takmičarska uprizorenja, poštujemo sve mjere i s maskama na licu, rasuti po dvorani kao klieri u dječjoj igri na ulici ili livadi, dezinfekovani i po propisu provjerenih temperatura već na ulaznim vratima objekta, odgledamo, zaplješćemo. Odemo s ovakvim ili onakvim utiskom, ali zaštićeni (koliko je to uopšte mogće). A Glumci? Od prvih proba do nastupa, pa i ovog u Brčkom, imaju dok rade samo jednu „masku“ – onu koju diktiraju um i delanje, pokret i grimasa, riječ i čutnja, a oni preuzimaju diktat iz studije karaktera zadanog lika. Kao glineni golubovi, izloženi i virusima „slobodnim

strijelcima“ i onim koji su izvjesno i moguće nezvani gosti svake scene pa i ovih Susreta u Brčkom. Zato - kapa dole svim ekipama i akterima ovog pozorišnog činodejstvovanja i praznovanja. Uz ljubav ide žrtva, za žrtvu je potrebna hrabrost, a i jedno i drugo su (uz još mnogo što-šta) temeljne odrednice Talijinih sinova i kćeri.

A ovi naši jurišnici na vjetrenjače, uz veliki napor, otvorene i zakulisne otpore dušebrižnika za zdravlje ljudi i budžet distrikta (troškove manifestacije), nisu popustili ni prije dvadesetak godina u borbi za obnovu Susreta kada je bilo puno-puno teže (i skuplje!), a ugrožavalje ličnu (pa i kolektivnu) bezbjednost. Nisu ni ove teške godine jer vole to što rade i potpuno su svjesni da bi bilo kakav gubitak kontinuiteta nanio takav udarac i štetu i manifestacijui i gradu, ko zna, možda – uz već postojeće otpore i napade iznutra i spolja (na lokalni i u nekim pozorišnim krugovima u BiH), od čega bi se Susreti teško oporavili i ikad dosegli ovo poštovanje i rejting na mapi južnoslovenske pozorišne akcije.

I njima, zato, kapa dolje s porukom – ako vas (i nas uz vas) budu „tukli“, okrenimo im oba obraza jer će možda u njima prepoznati snagu i vjeru da je kultura (a naročito pozorište) u temeljima vrijednosti svakog naroda i zajednice, a Brčkog i Brčaka tako snažno i toliko dugo da je nikakva pošast nije ubila i neće ubiti. Korona će proći a „virus“ zaljubljenika i djelatnika u magiju umjetnosti i kulture uopšte, ostaje i opstaje na radost onih što stvaraju i onih koji u tom stvaralaštvu jednakо uživaju.

IZMEĐU ILUZIJE I STVARNOSTI

Piše: Mladen Bičanić

Treće večeri XXXVII Susreta pozorišta/kazališta u Brčkom gostovao je umjetnički ansambl beogradskog pozorišta BITEF sa predstavom „**Lepa Brena prodžekt**“ svojevrsnom fikcionalnom pozorišnom pričom o toj velikoj zvijezdi estrade u bivšoj Jugoslaviji ali i o posljednjim danima same te zemlje kao i o onomu što je, njenim raspadom, nastalo u ljudima i na ovim prostorima. Brojna je i vrlo raznovrsna ekipa što stoji iza ovog glazbeno – plesno – dramskog projekta: redatelji Vladimir Aleksić i Olga Dimitrijević, autori tekstuallnog predloška; Olga Dimitrijević, Vedrana Klepica, Slobodan Obradović, Maja Pelević i Tanja Šljivar, dramaturški dio posla obavio je Dimitrije Kokanov, koreograf je Igor Koruga, kompozitor Draško Adžić, scenograf Nikola Knežević a tu su i dvije kostimografske – Senka Kljakić i Milica Kolarić. Kroz životne mijene, uspone i padove Lepe Brene vodi nas pet protagonisti: četiri glumice, Jovana Gavrilović, Jasna Djuričić, Jelena Ilić i Tamara Krenunović i jedan glumac, Vladimir Aleksić.

Autori predstave ne žele, i u tome su izričiti, komad „odvrtjeti“ kao biografski film, nizati činjenice iz života i razvojnog puta jedne, za prilike nekadašnje Jugoslavije, mega-zvijezde na polju estrade koja je dosegnula sam vrh u svojoj branši – zanima ih, puno više, ona druga, skrivena strana u kojoj se, kao u ogledalu, manje ili više iskrivenom, zrcali slika zemlje u kojoj je nastao taj slobodno možemo reći fenomen zabavljачke umjetnosti. Dramaturg Kokanov će to ovako izreći: „Lepa Brena je dakle za na, ali verujemo i za mnoge druge – simbol: i stare zemlje, i našeg odrastanja, i otkrivanja seksualnosti. Zato i ovaj projekt nije zamišljen kao biografska predstava, već sasvim drugačije: kroz najveći šoubiznis simbol Jugoslavije želimo da suštinski pričamo o kompleksnosti i unutrašnjim kontradikcijama poslednje skoro četiri de-

secenije ovih prostora, o njegovim društveno-političkim transformacijama, ponosu i bolu, o razočarenjima i nadi, i o nama samima.“

A da bi to postigli autori projekta **Lepa Brena prodžekt** koristiti će se zasadama različitih izvodačkih praksi – zastupljen je podjednako glumački, plesni i muzički teatar, a nije im stran ni ulazak u ono što uobičajeno nazivamo umerzivni teatar, dakle pozorište koje vrlo vješto koristi i gledatelja kao aktivnog sudionika pozorišnog čina, kako bi se, kako ističe redatelj: „...razbio taj četvrti zid, kako bi izvođači bili ovdje, u sali, a ne u nekom drugom svetu, negde u nekoj mašti, a sve kako bi što neposrednije tu svoju pozorišnu storiju što neposrednije preneli gledatelju...“

Naravno, predstava će na jednoj razini donijeti one neophodne činjenice iz stvarnog života i rada ove ličnosti, ukazati na neke momente iz njene uspješne karijere, ali i osvrnuti se na neke tragične događaje u životu koji će je vidljivo promijeniti, tek toliko da bi mogli pratiti samu priču. No ono što ih više zanima je kontekstualizacija onoga što Lepa Brena jeste u vremenu i dobu u kojem je stvarala. Dakle, neminovna usporedba života i prilika u ex-Jugoslaviji sa stanjem danas, u zemljema koje su njenim raspadom nastale, jer, kako se i kaže na jednom mjestu u komadu – „raspadom Jugoslavije raspala se i Lepa Brena“. Iz te sfere pak fikcionalne, iz onoga što često zovemo opća mjesta nekog pripovjedačkog, pa možda i dramskog narativa, ostaće zapamćene neke vrlo umješno i spretno ubaćene misli. Recimo, o strategiji preživljavanja, o tomu da je istina samo onda na djelu ako uspiješ oplemeniti ljude, ali i i o tomu da je u životu osobito važno ostati dosljedan i ne gaziti preko leševa i da baš svatko ima pravo na svoju malu iluziju sreće.

Predstava poentira posljednjim monologom, vrlo poetskim iskazom o onomu što skrivamo duboko unutar sebe ali i o mogućoj pobuni protiv tog tako ustaljenog i okoštalog reda stvari. Pohvala je to stihovima koji jedini ne odustaju od poetske pravde, jer: „...stihovi dolaze iz jednog prostora ograđenog strahom, strah ga je izolovao i ogradio, strah ga čuva od nas, strah nam brani prilaz, strah nam brani poetsku i svaku drugu pravdu, brani nam prilaz, brani slobodu da vidimo iza linije horizonta jer tamo negde što samo u srcu znamo da postoji, tamo čame svi naši zarobljeni stihovi...“

I zato je nužno, neodgodivo i odmah, kažu protagonisti ove predstave, udariti čekićem tako jako i osloboditi pjesmu, kako bi se otvorio jedan nepregledni prostor u kojem je sve moguće, pa i pjevati o boljem svijetu!

SIMBOL MNOGIH EPOHA I „LEPA BRENA PRODŽEKT“

Piše: Srdjan Vukadinović

Postoje pojave i ličnosti koje u određenom vremenskom razdoblju definišu čitave prostore, pa i društvene mijene. U trenutku ili u periodu kada djeluju nije vidljivo da iste(i) mogu definisati pojedino razdoblje ili čak epohu. Ali, definisati i vjerovati u to da određena pojavnost može integrisati u svom djelatnom biću više epoha je moguće, ali veoma kompleksan kulturološki i društveni problem.

Pored određenog postignuća onoga na koga ili na što se odnosi određeni fenomen potrebno je mnogo faktora da se posloži i da u jednu cjelinu spoji na jednoj strani pojavu(e), a na drugoj epohe. Estradni fenomen Lepe Brene je kao regionalni zemljotres pogodio, početkom 80-ih godina XX vijeka, južnoslovenski prostor. Taj djelatni aktivitet se nije samo zaustavio u granicama onoga što se

zvalo, tada, SFR Jugoslavija, nego se širio kao virus i na okolne ambijente (prije svega Bugarsku i Rumuniju).

I ono što je najzanimljivije ili najtajanstvenije je da fenomen Lepe Brene nije počivao toliko na kvalitativnim muzičkim dimenzijama, koliko na onome što će kasnije nadolaziti i što će sa tranzicijskim dešavanjima pogoditi južnoslovenski prostor, a što bi se moglo najkraće nazvati fenomenom šou biznisa, odnosno funkcionalizmom na principima sprege između tržišnog poslovanja i medijskih uticaja koji stvaraju izuzetno bogate lude. Jedan sistem kao što je onaj socijalistički nije bio blagonaklon prema pojedincima i grupama koje(i) su bogate(i) i koji stvaraju neke nove vrijednosti. Naprotiv, mnogo je takav društveni poredak favorizovao uravnivošku po kojoj bogati štete ugledu društva i da je potrebno da se društvo

zasniva na principima egalitarizma. Vjerovatno, da je u kvantitativnom smislu Lepa Brena samo za prvu godinu svoga rada zaradila za deset stanova i isto toliko automobila. Možda, tada ne bi bila toliko blagonaklona prema ovom estradnom fenomenu. Ovako Lepa Brena potpomognuta medijskom kampanjom koju je, tada, vodio Milovan Ilić Minimals u TV emisiji „Od glave do pete“, i koji je bio prvi talk-show južnoslovenskog prostora, je iz sedmice u sedmicu izazivao zanimanje za estradnu umjetnicu rodom iz Brčkog, a profesionalno vezanu za Novi Sad gdje je boravio njen bend „Slatki greh“.

Vremenom je to preraslo ne samo u idolopklonstvo, već i fenomen koji se dvadesete godine trećeg milenijuma može odrediti kao simbol ne jedne epohe, nego više njih. Jer, epoha nije samo vremensko trajanje. Jeste u kvantitativnom smislu. Ali, u kvalitativnom smislu to je svako ono razdobje koje zaokružuje određenu cjelinu neke pojave od početka do kraja. Tako Lepa Brena na jednoj strani jeste simbol jedne epohe uspješnosti u muzičkoj produkciji u dugom trajanju. Na drugoj strani je simbol tržišno kapitalističkih odnosa koji započinju tih godina i koji karakteriše poslovanje po nazorima tržišta, a ne plana što je bio krucijalni zahtjev tadašnjeg režima. Ona je i simbol, na trećoj strani, vremena u kome se razbijaju tabui da žene ne mogu biti u središtu šou biznisa, ne samo u južnoslovenskom prostoru, nego i šire (Bregović vs. Džeger). Ona je i na četvrtoj strani simbol priče o raspadu jedne zemlje koja je, ipak, u kranjem bila mnogo više pažljiva prema svojim građanima od kasnijih ili nekih drugih zemalja. Na petoj strani ona je i simbol tranzicijskih dešavanja na prostoru onoga što je pisalo na helikopteru iz kojeg je izašla na stadionu „Levskog“ u Sofiji. Naravno, da je tu još mnogo simbola vremena u trajanju od četiri decenije, a koji predstavljaju neke vrstu povijesti južnoslovenskog prostora kroz priču o šou biznisu i uspjehu jednog projekta.

Ništa logičnije nije bilo nego pozorišnu predstavu koja je na XXXVII Susretima pozorišta/kazališta prikazana u produkciji Bitef teatra iz Beograda nazvati „**Lepa Brena prodžekt**“. Kroz pet likova i pet Lepih Brena u različitim periodima njenog djelovanja prikazana je sva kompleksnost društvenih odnosa i sve turbulencije koje su pogodile jednu zemlju od lagodnog i ugodnog života do njenog raspada i pokušaja restauriranja pojedinih dje-lova koji više nisu toliko sigurni za život njenih građana, jer počinju da caruju kriminal, korupcija i otmice djece i odraslih. Taj poslednji društveno vidljivi „segment razvoja“ pogodio je i glavnu junakinju Bitefovog projekta koji je nastao u koncepciji i režiji Olge Dimitrijević i Vladimira Aleksića. Simbolično pet epoha u razvoju jednog društva koji personifikuje fenomen Lepe Brene pisalo je i pet pisaca (Olga Dimitrijević, Maja Pelević, Slobodan Obradović, Vedrana Klepica i Tanja Šljivar), koji i na taj način jasno kroz monološku formu oslikavaju epohe.

Predstava „LEPA BRENA PRODŽEKT“ u svom kazališnom biću utemeljuje pored nekoliko epoha i nekoliko vrsta teatra od glumačkog, preko muzičkog do plesnog. Ali, ono što je najupečatljivije u predstavi je snažna i moćna glumačka igra gotovo svih protagonisti, a prvenstveno Jasne Đuričić koja igra ulogu Brene Biznismenke. Svaka od ovih maestralnih uloga koju pored Jasne Đuričić na festivalsku pozornicu donose i Jovana Gavrilović, Jelena Ilić, Tamara Krcunović i Vladimir Aleksić predstavljaju ne posebnu monodramu, već predstavu. Mnoštvo predstava i mnoštvo epoha tvore u dramskom smislu projekat u kojem svi protagonisti pored individualnih ispoljavanja postižu i savršenu interakciju uplivom u rolu onoga drugoga ili trećega. Pri tome samo nadopunjaju scenski iskaz koji kao dobro upakovana cijelina oslikava jedno vrijeme, jedno društvo i jedan kazališni proces.

I STRANCI REAGUJU NA PREDSTAVU KAO DA JE RAZUMIJIU

Piše: Suvad Alagić

U najavi predstave „Lepa Brena Project“, reditelja Vladimira Aleksića, pozorišne kuće Bitef Teatar Beograd, a koja je u Domu kulture Brčko obilježila treću večer takmičarskog dijela regionalnih 37. Susreta pozorišta/ kazališta u Brčkom, stoji da je „Lepa Brena za nas, ali verujemo i za mnoge druge - simbol; i stare zemlje, i našeg odrastanja, i otkrivanja seksualnosti. Zato i ovaj projekat nije zamišljen kao biografska predstava, već sasvim drugačije: kroz najveći šoubiznis simbol Jugoslavije, želimo da suštinski pričamo o kompleksnosti i unutrašnjim kontradikcijama poslednje skoro četiri dekade ovih prostora, o njegovim društveno-političkim transformacijama, ponosu i bolu, o razočarenjima i nadi, i o nama samima.“

Predstava je sama po zahtjevala istraživanje različitih teatarskih praksi i modela, od strane autorskog tima i pet izvođača na sceni. Ovdje se radi o pet Brena na scei koje kroz monološke iskaze kontekstualiziraju temu projekta i stupaju u međusobne odnose, tvoreći tako od niza monologa jednu široku dijalošku formu.

Temeljni umjetnički i dramski kontekst predstave je razumijevanja naše kolektivne prošlosti.

Uoči predstave, u vrijeme kad je trajala generalna proba, uspio sam, najviše zahvaljući ogromnom profesionalizmu glumačke ekipe u cijelini, ali i zavidnoj elokvenciji glumice sa kojom sam razgovarao, i vlastitom novinar-

skom strpljenu i čekanju, uspjeti na par minuta privoljeti na razgovor za Bilten Sureta glumicu Tamaru Krcunović, koja u predstavi tumači Jugoslaviju.

Tamara Krcunović: “Ja ne mogu sad da kažem da tumačim lik u klasičnom značenju te reči. Mogu da kažem da mi svi igramo neke aspekte Lepe Brene. Ja igram aspekt one Jugoslavije i celog tog razdoblja koji smo svi mi živeli i doživeli, i svi znaju šta je bilo, tako da sam vam ja, hah, aspekt Jugoslavije... u predstavi.

Ovo je specifična predstava, jer ona je sastavljena od monologa, tako da smo svi uglavnom radili svoje delove nezavisno od drugih. Ali ovako funkcionišemo dobro. Kad je predstava počela da se igra u početku je trebalo neko vreme da se, ipak, homogenizuje sve to, i da svi ti monolozi postanu, eto, deo neke celine. Imam sreću što igram sa predivnim kolegama koji su stvarno ozbiljni i talentovani ljudi, tako da je svaki put fenomenalno da sedite na sceni i da čujem drugog kolegu koji izvodi svoj monolog, jer kada igrate u klasičnim predstavama vi ste, je li, u akciji kao i vaše kolege. A sada mogu da oslušnem i da na sceni uživo vidim kolegu koji igra i da posmatram razvoj tog lika, itd.

Publika na predstavu reaguje na različite načine. Čak i u različitim zemljama, čak i u različitim gradovima. Zanimljivo je bilo kad smo odlazili u inostranstvo, kad smo igrali predstavu u Švajcarskoj, kad smo igrali i za Švajcarce, ali i za naše ljude koji žive tamo decenijama, i uočila sam da i stranci reaguju na ovu predstavu kao da je razumeju, kao da im je to nešto što im je poznato. To je meni bilo fenomenalno, jer oni nemaju reference Lepe Brene, o Jugoslaviji znaju nešto što je uopšteno iz prošlosti, o ovoj novijoj našoj istoriji znaju ponešto, onako kako je to bilo servirano bilo u Evropi i u Svetu. Ali, poznato im je sve bilo. I neka ideja rata im je bila poznata, i pojedinke, i pojedinca, i velikih sistema, tako da publika generalno jako dobro reaguje na ovu predstavu“.

Socijalistički spomenici jugoslovenskog modernizma „evergreen“ kulturnog prostora bivše države

Piše: Dejan Jovičić

Brčanska publika, na veliku žalost, nije mogla uživati u posrednoj interakciji sa Jovanom Gavrilović, Jasnom Đuričić, Jelenom Ilić, Tamarom Krcunović, Ivanom Markovićem odnosno Vladimirom Aleksićem tokom scenske realizacije projekta koji se ogleda u liku i djelu najveće muzičke dive bivše Jugoslavije. Umjetničko ime Lepe Brene, naše sugrađanke, sinonim je šoubiznisa i prosperiteta. Vitalan pečat unikatnosti ovi predstave pružio je i scenograf Nikola Knežević.

Kroz fenomen muzičke dive, u predstavi "Lepa Brena prodžekt", sagledano je ovađanje društvo u proteklih nekoliko desetina godina. Kada bi podvukli paralelu, koje razlike opisuju period ne tako daleke prošlosti u odnosu na sadašnjicu?

U najkraćim crtama, protekle decenije obeležio je, kao što svi znamo, kraj samoupravnog socijalizma, rat, raspad Jugoslavije, i tranzicija prema kapitalizmu, što znači da govorimo o turbulentanom periodu sa drastičnim razlikama na svim nivoima. Autori predstave su pokušali da se osvrnu na neke od ovih razlika kroz nekoliko aspekata - ekonomiju, graditeljstvo, rodne politike, i kulturu. Svaki od aspekata je neverovatno kompleksan i višestruko povezan sa drugim aspektima, a meni lično je posebno zanimljiv aspekt graditeljstva i arhitekture, budući da sam po profesiji arhitekta. Ono što je karakteristično za Srbiju u proteklih par decenija na tom planu je prelaz iz planskog urbanizma na divlju gradnju koja je fenomen zanimljiv sam po sebi, i, u konačnici, na investitorski urbanizam koji zanemaruje javni interes i stvarne potrebe građana.

Kakve kritike zavrijeđuje "prodžekt" i kakav je osvrt mlađe populacije na predstavu i tematiku?

Verujem da svako ko dođe da pogleda predstavu zna za Lepu Benu. Predstava se osvrće na delove njene

karijere da bi ispričala priču koja nije senzacionalistička već se bavi kompleksnim pitanjima o širem društvenom kontekstu.

Jugoslovenski kulturni prostor prepunj je kontradikcija i različitim narativa, šta je po Vama "evergreen" tog prostora?

Za mene bi to bili socijalistički spomenici jugoslovenskog modernizma: jedinstveni u svetu, veoma često izgrađeni kao formalana obeležja antifašizma, skuplarsko i arhitektonski duboko promišljeni i intrigantni, projektovani kao javni prostori u kojima se ljudi sreću.

S obzirom da nosioci radnje uvijek nose titule glavnih eksponata, koliki je značaj scenografa za realizaciju visokokvalitetnog scenskog djela?

U kontekstu predstave "Lepa Brena prodžekt" pošli smo od ideje da se pet Lepih Brena sreće na neformalnoj intimnoj proslavi. Umesto stola, Lepe Brene se okupljaju oko kuhinjskog ostrva, elementa koji ujedno može biti i deo privatnog prostora ili neke televizijske scenografije. Cilj nam je bio da to kuhinjsko ostrvo, izgrađeno od betona, istovremeno reprezentuje i maketu modernističkog stambenog bloka, varijantu na temu socijalističkog spomenika ili koncertnu pozornicu. I da se u mnoštvu ovih asocijacija radnja ne fiksira na jedno mesto već da ostane nefiksirana, uz minimalni scenski gest koji se može čitati i kao distanciran, bas kao što se nekome iz danasne perspektive možda čini jugoslovenska modernistička arhitektura.

Koliki je izazov glumcima i akterima tema da pronađu pasiju i odigraju predstavu pred praznim auditorijumom, s obzirom na novonastalu situaciju prouzrokovanoj globalnom pandemijom?

Verujem da je izazov neverovatan i glumcima a i publici. Pozorišta su projektovana kao inkluzivna mesta okupljanja, susreta i razmene ideja, energija i mišljenja.

OVU ULOGU SAM DOŽIVJELA KAO NESVAKIDAŠNJI POZORIŠNI EKSPERIMENT

Razgovarala: Sanita Jerković Ibrahimović

„Lepa Brema prodžekt“ veliki je hit u kojem igraju četiri glumice različitih generacija i jedan glumac. Brema spaja društveno-politički kontekst sa našim ličnim istorijama, afektima, i življenjem iskustvom. Vi ste jedna od pet Brema na sceni, Brema graditeljstva. Vaša prva reakcija na dobijenu ulogu?

Doživela sam to kao jedan ozbiljan i nesvakidašnji pozorišni eksperiment. Bila sam jako srećna prvenstveno zbog cele ekipe okupljene oko ovog projekta. To su ljudi čiji dosadašnji rad veoma poštujem. Naravno, što se tiče same uloge, najviše me je uzbudila sama činjenica da treba da odigram nešto krajnje apstraktno, a u isto vreme blisko i opipljivo. Po prvi put u životu sam se zapitala šta za mene znači zgrada. Šta su zgrade u različitim okvirima društvenog konteksta. Svakako, one su spomenici nekog vremena. I kada ih na taj način posmatramo, otvaraju se mnoga pitanja.

Brema nije samo pevačica već je i fenomen, simbol i stare zemlje, i našeg odrastanja, i otkrivanja seksualnosti. Kako ste se pripremali za ulogu?

Iskreno, ne mogu baš da kažem da sam se pripremala za ulogu. Ovo je bio vrlo čudnovat proces, u kojem su uloge nastale kao finalni ishod timskog rada na celom projektu. Niko u startu nije znao gde će tačno završiti. U tom smislu moja priprema se svela na to da budem sprema na i otvorena na sve.

Ovo nije biografska predstava, kako bi ste je vi okarakterisali?

Pa ovo jeste neka vrsta biografske predstave. Biografije jednog naroda iz drugačijeg ugla.

Kroz Breninu karijeru možemo da sagledamo stanje u društvu i raspad zemlje. U figuru Lepe Brene upisano je više tema, od socijalizma, rata, kapitalizma, nostalгије за starim vremenima. S obzirom na Vaše godine, pripadate mlađoj generaciji, kako vi Brenu doživljavate i pamtite? Da li bi ste možda voljeli da ste glumili neku drugu Brenu u predstavi?

Nisu to tako stara vremena. Mi svi i dalje proživljavamo ta vremena ili njihove posledice. Zato i dalje pričamo na tu temu, bavimo se njom u svakodnevnom životu i kroz pozorište, film i literaturu... Brenu doživljavam prvenstveno kroz njeno stvaralaštvo i trajanje... Imma nekoliko njenih pesama koje jako volim. A pesma je čudo.

Kakve su reakcije publike na predstavu, a evo možda i same Lepe Brene koja je bila na premijernom izvođenju?

Reakcije su raznolike i izražajne. U pozorištu je najtužnija ravnodušnost, sa kojom se do sada, srećom, nismo susreli.

Šta očekujete od Susreta u Brčkom, pošto predstavu igrate bez publike?

Mi nemamo takvu informaciju. Predstavu igramo sa smanjenim brojem publike shodno novim merama zaštite, što je sasvim u redu. Za pozorište je potrebno najmanje dvoje ljudi. Jedan čovek na sceni i jedan u publici. U suprotnom ne bih očekivala ništa.

Igrate u rodnom gradu Lepe Brene, da li to pravi kakvu razliku, odnosno da li je treba ako je ima veća nego u drugim gradovima gdje ste igrali?

Raduje me gostovanje u Brčkom bez obzira na to, zato što mi je prošlogodišnji susret sa vašom publikom ostao u divnom sećanju.

ПРИЧА О ФЕНОМЕНУ И СРЕЋНИМ ВРЕМЕНИМА

Разговарала: Миљана Ђурђевић

Концепт представе и режију „Лепа Брана процењу“ потписују Олга Димитријевић и Владимир Алексић. Колико је интересантно посматрати историју једног поднеbla или државе кроз визуру једне личности, у овом случају Лепе Брене, као и о комплексности коју читав простор носи и о начину настанка ове представе, разговарали смо са редитељем ове представе Владимиром Алексићем.

Заједно са Олгом Димитријевић направили сте концепт оживљавања феномена Лепе Брене. Претпостављамо да вам је била идеја да кроз театар насликате феномен који је био посљедњи једне естрадне звијезде да укаже на кохезивне елементе бивше државе?

Каријера Лепе Брене, која није само певачица већ и успешна бизнисменка и која је била веома била је популарна тих осамдесетих и деведесетих година као и дан данас, мени и Олги је била занимљива. Идеја је да кроз тај феномен испричамо последње четири деценије ових простора. Ово није само прича о Југославији и у тих неколико посљедњих година, о јединству до разарања, ужасног рата, ужасног цепања Југославије, до онога што данас живимо у свим својим малим државицама, у којима доста људи живи несрећним животом и да ли је данас, са ове дистанце

могуће сањати боли живот који би значио једнакост, морал иу коме би сваки човек био цењен.

Ми смо кроз кључне тачке Бренине каријере покушали да направимо причу о југословенству, идеологији, бавили смо се капитализмом који је стигао заједно са цепањем Југославије, бавили смо се песмом, јер она најбрже повезује људе. Имамо Брену градитељства - то су све зграде на простору бивше Југославије које су добијале њено име осамдесетих. Има једна лепа зграда у коју су се уселивале породице радника, а станови су се делили бесплатно. Данас су те зграде углавном руиниране, стари солитери. Данас нико зградама не даје имена као што је Лепа Брана, него су то неки луксузни станови које јако мали број људи може себи да приушти, а зову се оазе, метрополитани, менхетни ...

Уклапајући пет ауторских текстова са пет глумаца, који глуме пет Лепих Брена, комбинујете стварање прича из различитих углова, На који начин сте стварали слојеве ове приче? Како је трајао процес постављања овако комплексне теме кроз визуру више ликова?

Први део рада је подразумевао истраживање, слушање и гледање материјала, затим сусрет са људима који су се у својим областима бавили сличном темом. Када смо добили текстове писаца, кренули смо у склапање материјала. Сам процес проба смо започели разговорима и импровизацијама са глумцима да бисмо потом прешли на индивидуални рад.

Вечерас се појављујете и у улози глумца?

Многи су уз Бренине пјесме освајали своје личне слободе. Прича о Брени сексуалности је прича о једном момку који је одрастао у провинцији негде у Југославији. Захваљујући имитацијама песама Лепе Брене он успева да освоји своју личну слободу и каже да је хомосексуалац и одлази у иностранство и тамо наступа као дрек квин под именом Брена Сесуале. Он је човек коме је Брена помогла да све то пребрodi и да живи свој емотивни живот.

А шта о свему томе каже Брена?

Знам да је Брена ову причу доживела врло емотивно. За сваког човека, посебно емотивног, који гледа причу о свом емотивном животу, то изгледа дирљиво. Она је била на премијери. Тада је то било све помпезно са пуно новинара. Међутим након два мјесеца она је дошла на представу инкогнито без помпезности која прати њен долазак, и мислим да је она тек

тада уживала у представи и да ју је тек тада у потпуности доживела врло емотивно.

Да ли је могуће у данашње вријеме да се појави сличан културолошки или сличан феномен који би захватио исти географски простор?

Могуће је. Данас имате певаче који су популарни и у Босни и у Хрватској и у Србији. Али нисам сигуран да је могуће да се појави неко као што су били Лепа Брена и на пример Бијело дугме. Живимо у времену где се гаје потпуно другачије вредности. Ја сам оптимиста, али надам се да ћемо на овим просторима почети да живимо нормалан живот у коме ћемо волети своје комшије. Једноставно мислим да треба да живимо живот и да се радујемо животу.

Брчко је познато по прузи Брчко-Бановићи што је био симбол новог југословенског заједништва и по лепој Брени која је кроз кроз музику била последњи трзај југословенског јединства. Представа се игра у Брчком одакле је кренула Лепа Брена, Имате ли због тога посебан осjeћaj јер представу играте на извору феномена?

Лепо је да можете да се бавите једним феноменом и да дођете у место одакле је та прича и кренула. Брчко се више пута помиње у представи, и заиста је посебан доживљај играти у месту одакле је све кренуло.

Да ли је тешко глумити у представи коју режирате?

Јесте, али ту је сјајна екипа која ми помаже и увијек се могу ослонити на њихово мишљење.

TREBA NAĆI SNAGU I IĆI NAPRIJED

Razgovarala: Alma Kajević

Sa jugoslovenskom zastavom u ruci Jasna Đuričić trči u krug do iznemoglosti čak i kada se svjetla pozornice ugase. Nadahnuto i inspirativno je donijela lik najveće jugoslovenske pop folk zvijezde u predstavi koja najviše govori o nama i identitetu koji se uzdizao iznad nacija.

Kažu da je reditelj najteži zadatak dodijelio upravo Vama. Da li je bilo zahtjevno odigrati Brenu najblizu današnjoj, a da ne upadnete u zamku imitacije?

Bilo je u tom smislu zahtjevno ali mi je zbog toga bilo i provokativno. Raditi Brenu kakva je danas podrazumijeva da se mora povesti računa i o spoljašnjem izgledu, načinu kako ona razmišlja. Ja igram tu savremenu Brenu ili Brenu biznismenku na nekakvoj ivici. To nije imitacija ali je neka čudna kombinacija. Idem po nekoj granici i to mi je kao glumici u ovim godinama bilo veoma zanimljivo.

Znači da je ta uloga bila neki novi izazov?

Da, nisam imala ništa slično prije. Ipak je legenda u pitanju. Apsolutno svaki čovjek u cijelom regionu, na te-

ritoriji bivše Jugooslavije ali a i šire, zna apsolutno sve o Breni. Baš mi je to bio izazov.

Kakav je osjećaj pobudila činjenica da Vas je na premijeri predstave iz publike gledala osoba čiji lik igraete u predstavi?

Čudan je to osjećaj bio. Rijetko se kada u karijeri dogodi tako nešto. Uglavnom igramo istorijske ličnosti, kada imamo neku vremensku distancu naspram događaja i lika. Nezahvalno je kada glumac dobije u zadatku da igra čovjeka koji je živ i zdrav, a da ne govorim o tome da dođe na premijeru. Čini mi se da smo svi zajedno to pametno vodili. Prije svega je dobro napisano a onda iigrano. Jeste nam bilo čudno ali mi se čini da je samoj Breni bilo još čudnije na premijeri. I ona je sama govo-

riala o tome. Onda, kada je prošlo neko vrijeme, nekih dva mjeseca od premijere, došla je potpuno inkognito na predstavu sa prijateljcama. Poslije smo sjedjeli i pričali krajnje prijateljski i to je bila prava stvar. Zapravo, tek tada je ona vidjela predstavu na pravi način. Na premijeri je bilo dosta medija i nije bila tada u stanju da prati. Njoj je bilo teže nego nama na premijeri. Tek drugi puta je to bilo kako treba a i mi smo bili mirni i sa uživanjem smo igrali.

Iako nosi takav naziv predstava Lepa Brena prodžekt nije toliko predstava o Breni koliko o svima koji su se identifikovali kao Jugosloveni. Kako biste Vi opisali ovu predstavu, šta ona predstavlja iz Vaše perspektive?

Upravo to što ste i kazali. Manje više to je debata o nečemu što je bilo, nešto što smo živjeli ali isto tako i šta živimo sada. To nije samo priča o Breni niti je to samo priča o Jugoslaviji nego je to priča i o tome gdje smo se sada našli, pa i o nekakvoj zajedničkoj budućnosti. Predstava priča o mnogo aspekata današnjeg trenutka, naših današnjih društava. Vlada Aleksić je veoma dobro prepoznao da bi baš kroz lik Brene bilo dobro pričati o ovim drugim stvarima.

Predstava je pridobila medijsku pažnju i prije premijere a i nakon nje. Kako je sama publika reagovara, koliko se njima svidjela?

Publika jako uživa zato što smo veći dio predstave mi u direktnom kontaktu sa publikom, ja pogotovo. Jako mi je žao što u Brčkom nije bilo publike jer je sve bazirano na interakciji između publike i nas. Publika jako dobro reaguje, smiju se tačno tamo gdje je potrebno. Kasnije, u drugom dijelu, publika ušuti i stvori se najfinija pozorišna tišina. Ljudima se to jako dopada, a da je provokativno to jeste sigurno. Prva ja bi išla da gledam predstavu Lepa Brena. Ne bi mogla da izdržim da nevidim što je to. Očekivanja, u devedeset posto slučajeva, su da je to predstava zabavnog karaktera. Očekivanja najšire publike su da se tu mnogo pjeva i igra, da je to nešto šaljivo i lako. Ali naša to uopšte nije. Zato ljudi budu iznenadjeni. I to iznenadenje je pozitivno. Mi smo stalno rasprodati, predstava se igra na kartu više. Imamo ljude koji su po više puta gledali predstavu. U globalu, mogu da kažem da su reakcije jako dobre.

Kada već razgovaramo o reakcijama publike, nedavno ste u jednom intervjuu izjavili da nakon 30 godina veoma dobro znate procijeniti kada je aplauz kurtoazan, a kada dolazi iz srca. Koliko je bitan taj aplauz, pogotovo onaj iz srca, tim više što se ovogodišnji Sustreti pozorišta u gradu teatra igraju bez publike, pred praznom salom?

Veoma je važan taj aplauz. Svim glumcima je važan, ali upravo ta razlika između aplauza je nešto što omogućava da idemo dalje. Kada je aplauz iz duše to je energija

koja se vraća, isplati se sav trud koji je uložen kada glumac čuje takav aplauz, kada vidi da ljudi aplaudiraju iz srca on se napuni energijom i dobrim vibracijama. To je prava razmjena između gledaoca i glumca. Kada te stvari izostaju, kada je aplauz samo formalan, onda od toga niko nema koristi, ni gledalac ni glumac. Najljepše je kada se ovako nešto dogodi, pa kada pođete kući ponesete to u srcu, mislite o tome. Potom se za par dana opet nečega sjetite i to su prave stvari. To je nešto zbog čega ja radim ovaj posao. To je meni uvijek bila najveća nagrada.

Kada već spominjemo nagrade, odnosno reakcije na ono što radite, ne mogu a da se ne prisjetim da su prije nešto više od dva mjeseca za Vas pisali da ste pokorili crveni tepih u Veneciji, na 77. Međunarodnom filmskom festivalu. S druge strane ozbiljni kritičari su uputili brojne pohvale i na račun projekta na kojem ste radili ali i glumaca, Vas pogotovo. Koliko su te kritike bitne i kako ih Vi doživljavate?

Nije ovo nešto što mi se dešava prvi puta ali to je veliki film u kome igram naslovnu ulogu, tako da je značaj još veći. Kritike su fenomenalne, nagrade stalno stižu. Festivali se svakodnevno održavaju, naravno online. Prije nedjelju dana dobila sam nagradu i u Egiptu, film također. To mi je uvijek potvrda da to što radim vrijedi svuda. Uvijek mi je to bio moto, da nema veze gdje čovjek živi, gdje radi, nego gdje god bio i šta god radio treba da radi da se ne postidi nigdje u svijetu. Tome učim i svoje studente. Svi smo skloni da govorimo kako ne možemo nešto raditi jer nemamo mnogo para, jer smo siromašna zemљa. To nema nikakve veze. Kakve veze imaju pare sa tim kako neko radi? Ali, to je ipak nekakav lični odnos, prije svega prema sebi, odgovornost pa i kritika prema sebi. Ne treba sebi dozvoliti da se utopiš, stopiš, da padneš. Treba naći snagu i ići dalje. Ja smatram da smo mi na ovim prostorima veoma talentovani, pametni, intelligentni, a druga je stvar gdje smo se rodili, tu ne možemo ništa. Ali ako smo dobri možemo ravnopravno, rame uz rame, da stanemo uz bilo koga u svijetu. Naravno, sa pozorištem to ide teže. Sa filmom je mnogo lakše jer oni putuju po festivalima i onda je lakše da dođe do te vrste komparacije. Mada smo u svojoj prošlosti i sa pozorištem bili svuda po svijetu, osvajali nagrade i ostavljali ljudi zapanjenim.

СВИ ЗА ЈЕДНОГ, ЈЕДАН ЗА СВЕ

Пише: Маја Ковачевић

Јелена Илић је члан Малог позоришта „Душко Радовић. Игра у Битеф театру, Атељеу 212, на телевизији и филму. У Брчко је пут довоје представом „Лепа Брена пројекат“ београдског Битеф театра, која је одиграна треће фестивалске вечери. За своје глумачко умијеће вишеструкоже награђивана.

У представи „Лепа Брена пројекат“ играте улогу „Брене песме“. Како је доживљавате и шта нам поручује тај лик?

„Брена песма“ за мене је то врхунац, сублимација свега онога што Лепа Брена представља. Оно што остаје пре свега и после свега то је песма. У том смислу мени је моја улога јако драга. Волим да је играм, волим да учествујем у овој представи и некако ми се чини да колико нас песма растужује, она нас и весели, али нам и даје један простор да одемо изнад себе, да будемо бољи.

Како сте изабрали пјесме које су у представи?

Ја отварам представу са две строфе песме „Пожели срећу другима“, а касније у представи постоји Бренина музика. Имам део медли Брениних песама. На то сам јако поносна, зато што сам одабрала некакве стихове и мелодије које су ме узбијивале и које су ме дирале. Покушала сам да их инкорпорирам у своју улогу и да их отпевам што је боље могуће. Баш сам на тај део који сам сама урадила поносна. Компликовано сам га урадила, али то ми је био задатак, да прођем кроз лепезу Бренине каријере и да изводим нешто са чиме ја резонирам, што ја могу да интерпретирам као извођач и да му дам неко ново значење.

Какав је однос „Брене песме“ са осталим ликовима, али и глумача међусобно у овој представи?

Оно што је важно у овој представи је да смо сви ту једни за друге. Ја волим да пред сваки излазак на сцену кажем својим колегицама и колеги - 'Сви за једног, један за све!'. Заправо смо већину представе сви присутни. Чак и онда када немамо текст. Од почетка до краја смо присутни у томе.

По чему памтите Лепу Брену и јесте ли имали прилику да је упознате?

Брену памтим по Катарини Масларевић. То је моја другарица која је живела на шестом спрату, која је имала сукњу на ресе, тзв. Лепу Брена сукња. У мојој кући није се баш много знало за Лепу Брену, али сам била страшно љубоморна на ту сукњу, што она Бренин рад тако добро познаје. Брену сам упознала на премијери представе и још једном смо седеле на некој од реприза. Заиста, величанствена жена.

Гдје је лакше глумити у позоришту, на филму или телевизији?

То је занимљиво. Глума је глума. Она је увек иста. Само што за разлику од позоришта које је експлозија, телевизија или филм је имплозија, нешто што се дешава унутра и камера је немилосрдна у том смислу што воли заиста све што је у вами. То је друга врста концентрације, друга врста фокуса и мете. А, стрела која се одапиње увек је иста.

Које улоге се радо сјетите и због чега?

То је улога коју сам урадила пре короне. То је био посљедњи поглед на позориште. У питању је представа Битеф театра 'Кретање' у режији Јоване Томић, рађена по тексту Димитрија Коканова који је ове године добио Стеријину награду за текст и ја сам имала ту част да будем награђена Стеријином наградом за улогу у тој представи. Представа је врло необична, потпуно аутентична. Јако сам срећна да учествујем у њој, да сам део и ауторског тима. Публика јако воли да гледа ту представу зато што је дубоко истинита и аутентична и бави се питањима која нису баш честа у нашим позориштима.

Identitluk, Autorski projekat Tanje Miletić Oručević, dramaturga Dragana Komadine i ansambla predstave, Koprodukcija Narodno pozorište u Mostaru, Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru, Studio za izvedbene umjetnosti Mostar

GLUMAC U SVOJOJ IGRI

Piše: Kemal Bašić

“Identitluk”, u režiji Tanje Miletić-Oručević, predstava je koja je nastala u koprodukciji HNK Mostar, NP Mostar i Studija za izvedbene umjetnosti u Mostaru. Zrno iz kojeg je izrasla ova predstava jeste zbirka eseja Amina Maaloufa koja se bavi kompleksnošću pitanja identiteta i podsjeća na to da identitet nije jednodimenzionalan fenomen nego slojovita struktura bez obzira da li se radi o identitetu pojedinca ili pak o kolektivnom identitetu. Razumijevanje kompleksnosti pojma identitet, njegove višestruke složenosti, važno je jer stvara predispoziciju da se pojedinačne identitetske razlike posmatraju ne kao problem, već kao prednost u bilo kakvom ljudskom poslu. Jer, ipak, temeljni i bazični identitet svakog pojedinca jeste to što je čovjek, a svijest o tome važna je ukoliko imamo na umu da opšti povijesni civilizacijski progres ne bi bio moguć bez ideje čovjeka individualca koji je

imanentan društvu, jednako kako je i društvo immanentno njemu.

Rediteljica je zajedno sa dramaturgom Draganom Komadinom vodila glumce i glumice kroz proces nastajanja pozorišne predstave, pri čemu se ispravnom pokazala odluka da im se da kreativna sloboda koja je od početne tačke, dakle eseja o identitetu, dovela do osebujnih i autentičnih likova koji su nastali iz njihove igre i traganja za likovima. Zbog toga se za Identitluk može reći da je sjajna glumačka predstava, a to je uvijek posebna pozorišna poslastica. Sedam glumaca je u podjeli predstave, a svako od njih uradio je vrlo korektni posao, zbog čega predstava djeluje stabilno i koherentno, bez obzira na različite vanjske okolnosti koje na pozorište neminovno utiču, dakle, iako se zbog pandemije nijeigrala mjesecima, predstava je bila čvrsta, a i alternacija u

podjeli koja je se morala napraviti iz objektivnih razloga funkcionalira je odlično.

Vrlo jednostavno strukturiran siže također je pomogao glumcima da se osjete sigurnim u onome što rade, a to znači da imaju otvoren prostor za glumačku stvaralačku kreativnost, da na više nivoa budu autori svojih likova. Rezultat toga je da je bh. teatar u Identitluku, nakon dugo vremena, dobio predstavu u kojoj se može vidjeti glumac u svojoj igri, angažiran svim glumačkim sredstvima, unutra, u predstavi, ne izvan nje, ne pored nje, ili s mikrofonom iznad nje. Glumac koji osjeća da je svoj na svome ima savršene uslove da pokaže svoj glumački zanat i svoj glumački talenat. A onda nastaje teatar koji najrazličitija publika iskreno doživljava, onaj teatar koji pripada svima koji pristaju na pozorišnu igru. Takav teatar ima smisla i za njim uvijek ima potrebe, jer je nemametljiv, jednostavan ali konkretan. Identitluk se bavi velikom, važnom i ozbiljnom temom, ali nijednog trenutka se na sceni nije pojavilo ni zrno patetike, niti se igdje dogodilo lamentiranje nad sudbinom posvađanih naroda i narodnosti. To je velika pobjeda, jer u godinama

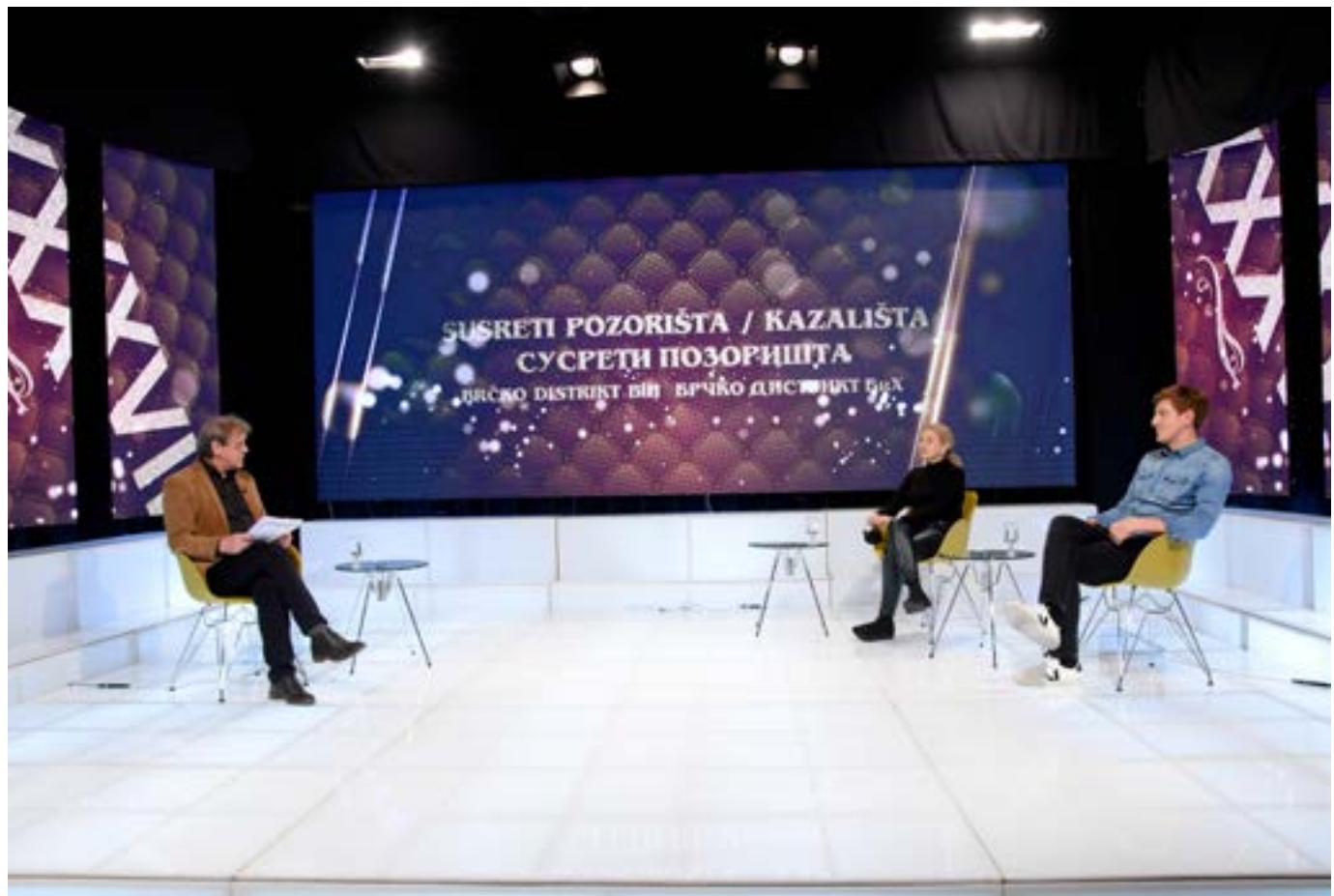
koje su prošle u bosanskohercegovačkom smo se pozorištu nagledali raznih angažiranih i pseudoangažiranih predstava. Ono što je velikom broju njih zajedničko, ono što se može uzeti kao stalno prisutna estetska komponenta takvih predstava jeste to da su one opća mjesta i ništa više od toga. Opće mjesto podrazumijeva prazninu, onu o kojoj je nemoguće čak ni misliti, a Identitluk je predstava koja je daleko od praznine zahvaljujući sjajnim ulogama koje su ostvarili Jelena Kuret-Kordić, Dražen Pavlović, Nedim Malkočević, Ivan Skoko, Ivo Krešić, Ajla Hamzić...

FENOMEN JEDNOG DRUŠTVA KROZ LIK I DJELO LEPE BRENE, PA DO DANAŠNJIH DANA!

Piše: Andelka Đurić

Treće festivalske večeri u Brčkom, takođe bez publike, odigrana je predstava koja pripada Bitef teatru iz Beograda, pod nazivom „Lepa Brena prodžekt“ u režiji Vladimira Aleksića i Olge Dimitrijević. Ovom prilikom, dopustićemo da kažemo i da stvorimo sliku, a ta slika je, da je pozorišna sala bila ispunjena publikom, zasigurno bi se čulo zajedničko pjevanje pjesme Jugoslovenka. Ljubav prema državi koja više ne postoji - Jugoslavija, u ovoj predstavi simboliše jedno vrijeme u kojem su mnoge generacije odrasle i pronalazi svoje mjesto u društveno-političkom kontekstu, kritikujući savremeno društvo na jedan šaljiv i duhovit način, dok se provlači sva ljepota življenja koju je država Jugoslavija posjedovala. Mlađe generacije nisu doživjele, kako vole da kažu stariji ljudi, doba „Juge“, ali zato je tu za njih predstava „Lepa Brena prodžekt“ spoj prošlosti i sadašnjosti.

U uvodnom izlaganju, **Dževdet Tuzlić**, može se primjetiti, nostalgičnim tonom otvara Festivalski razgovor sa gostima iz Beograda koji su dio predstave, a oni su: **Jasna Đuričić, glumica i Vladimir Aleksić, reditelj i glumac**.

Tuzlić podjeća, da je predstava premijerno izvedena 19. decembra prošle godine u Beogradu. Takođe, je neveo ostatak osoba koje su neizostavan dio ovog pozorišnog

komada. Oni su podjeljeni na različite aspekte fenomena Lepe Brene i koji su obrađeni u formi monologa. Brena graditeljstva - prema tekstu Vedrane Klepice, biće Jovana Gavrilović, a Brena biznismenka, prema tekstu Maje Pelević - Jasna Đuričić. Za Brenu pjesme, tekst Olge Dimitrijević izvodi Jelena Ilić, dok Brenu Jugoslovenku Tanje Šjivar predstavlja Tamara Krcunović, a Brenu seksualnosti, prema tekstu Slobodana Obradovića - Ivan

Marković, dok je u distriktu Brčko tu ulogu odigrao Vladimir Aleksić.

Takođe, napominje da projekat nije zamišljen kao biografska predstava, nego je sagledana kroz fenomen Lepe Brene kao najveće muzičke zvijezde bivše Jugoslavije i obuhvata ovdašnje društvo u proteklih 40 godina.

Vladimir Aleksić: „Posebno je zadovoljstvo igrati ovu predstavu u gradu gdje je Fahreta Jahić odrasla i ona je veza za ovaj prostor. Povod za ovaj pozorišni komad je bila njena karijera koja prati sve promjene na prostoru bivše Jugoslavije, pa i raspad, zatim i njena muzička karijera je osjetila to, ali danas ona nije samo pjevačica nego i uspješna žena u biznisu. Predstava o Lepoj Breni, je predstava o Jugoslaviji, o bivšoj zemlji ali i o sadašnjoj, ono što je ostalo poslije. Iz tog razloga glavni lik je podjeljen na pet Brena. Lik Brene – kapitalizma, predstavlja danas jednu uspješnu osobu, koja je snašla, a preživjela svašta, pa i otmicu sina, a i dalje je čvrsta, zatim imamo Brena - Jugoslovenstva, koja i dalje vjeruje u tu ideju, ne kao teritoriju nego ideju da smo svi jednaki i upravo se tu suočava sa spašavanjem oca u ratu koji se nalazi na drugoj teritoriji, a zbog toga je bila optužena da je bila izdajnik. Zbog toga se i pita, šta biste vi uradili u takvoj situaciji?! Da li sam trebala obući uniformu?! Mi smo se tu bavili pitanjem savjesti, šta bi čovjek zaista uradio u takvoj situaciji. Imamo i Brenu – graditeljstva, u Rumuniji su se 80 – tih godina gradile visoke zgrade pod nazivom „Brenini stanovi“ jer su podsjećale na nju i njene duge noge i suknjice, a danas se više stanovi ne zovu po popularnim pjevačicama. Razlika je i u tome što su se ti stanovi prije dobijali, a danas se ljudi zadužuju u debele kredite da bi sebi priuštili stan. Zatim Brena – pjesme, jer smatramo da je pjesma ostala krov pod kojim ćemo se ujediniti i Brena – seksualnosti, to su svi oni ljudi koji su je imitirali, pjevali njene pjesme.“

Jasna Đuričić: „Zanimljivo je to, da se glumac rijetko nađe u situaciji da tumači čovjeka koji je živ, obično su

to istorijske ličnosti, a ovo je živ čovjek koji je u publici, a moram istaći da je njoj bilo još teže da pogleda ovo sve. Scena, je jako odgovoran prostor, glumac je u poziciji da saopštava istine, čitava predstava je urađena sa ukusom, a mnogi su dolazili u pozorište sa predrasudama, ali mi smo na to bili spremni i svi očekuju da je to pjesma, igra ili lakši žanr, ali poslije kada se spuste zavjese, te predrasude se povuku, jer smo sa posebnom pažnjom birali na koji način smo ispričali priče.“

A mi ćemo iskoristiti još jednu priliku, da ovaj razgovor završimo sa stihovima pjesme sa kojim upravo i predstava počinje: „*Poželi sreću drugima, kad nemamo je ti i ja i nek' se nikom ne desi ono što je meni i tebi.*“

Kratak istorijat pozorišta BITEF teatar Beograd:

BITEF teatar je pozorište osnovano u Beogradu 1989. godine u rekonstruisanoj njemačkoj evangelističkoj crkvi, čija je gradnja počela 1940. godine u blizini Bajlonijeve pijace. Ispred je mali trg nazvan „Trg Mire Trailović“. Uloga BITEF teatra od prvih dana bila je, pored realizacije BITEF festivala i širenje efekata festivala i novih pozorišnih tendencija tokom cijele godine. Koncept BITEF teatra ostao je isti do danas. Otvoren je za sve vrste novih izraza, za prevazilaženje utvrđenih granica, za istraživanje i davanje podrške umjetnicima koji su spremni na hrabre iskorake. Ovaj teatar pokušava da pokaže kako je pozorište institucija koja i stvara kulturu, a ne ona koja samo povlađuje određenom kulturnom modelu. Zato se posebna pažnja poklanja pozorišnim aspektima koji su nedovoljno razvijeni u domaćem pozorištu, kao što su savremeni ples i teatar pokreta. Organizovan je po ugledu na moderna evropska pozorišta, nema stalno zaposlen umjetnički ansambl, već ga angažuje po projektima. Zaposlen je mali broj ljudi i oni stoje neprestano na usluzi svima koji razvijaju novu i drugačiju umjetničku scenu Beograda.

Милован Витезовић

АФОРИЗМИ О ШЕКСПИРУ

Наслов и избор Предраг НЕШОВИЋ

Лако ти је бити Хамлет кад те Шекспир напише!

* * *

Да га Шекспир није написао, ни Хамлету више не би било до бити ил' не бити!

* * *

Када је Хамлет први пут изговорио бити ил' не бити, аплаудирао је сам Шекспир!

* * *

Бити ил' не бити Хамлет?

* * *

Бити ил' не бити! – целој се подели бије о глави!

* * *

У поставци Хамлета је редитељево бити или не бити.

* * *

, „Хамлет, то сам у ствари ja!“ – хвалио се суфлер.

BRČKO | **БРЧКО**
GRAD | **ГРАД**
ТЕАТРА | **ТЕАТРА**